

היתר דיג בים התיכון בתקופת הרבייה בשנת 2020

תקופת הרבייה שקבעתי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(ד) היא החל מתאריך כ"ה ניסן תש"ף (19 באפריל 2020) ועד ליום ח' תמוז תש"ף (30 ליוני 2020).

בתקופה זו, **שמשכה 72 ימים**, נאסר הדיג בים התיכון, מתוך כוונה לאפשר לדגים מהמינים השונים המתרבים לחופי ישראל, להעמיד בבטחה דור צאצאים חדש, שיאפשר את שמירת ושגשוג משאב הדגה, אשר מהווה חלק בלתי נפרד ממקור מזון טרי ובריא לציבור הרחב (בדומה למדינות שוכנות ים בכל רחבי העולם).

על אף קביעת איסור הדיג בעונת הרבייה מן הטעמים המפורטים לעיל, ומתוך שיקולים של ניהול ממשק דיג, הכולל שמירה מיטבית על מיני הדגים החשובים, לצד האפשרות להמשיך בפעילות דיג שאינה פוגענית ותחת מגבלות שונות, אני מודיע כי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(א1) לתקנות הדיג, 1937¹ (להלן – תקנות הדיג), התרתי דיג בים התיכון של דגים שאינם שייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) ולמשפחת המוסריים (*Sciaenidae*) בתקופת הרבייה, בתנאים האלה:

- (1) בתקופה שבין יום כ"ה ניסן תש"ף (19 באפריל 2020) ועד ליום כ"ב אייר תש"ף (16 במאי 2020), בשיטות הבאות:
  - (א) דיג באמצעות רובה תת-ימי;
  - (ב) דיג חופי למעט באמצעות רובה תת-ימי, רק במקום שבו עומק המים עולה על 10 מטרים;
  - (ג) דיג באמצעות רשת טבעת, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים;
- (2) בדיג המנוי בפסקה (1), שלל הדיג היומי המרבי לבעלי רישיון דיג אישי ספורטיבי לא יעלה בתקופה זו על 3 ק"ג, או על דג אחד אם משקלו עולה על 3 ק"ג.
- (3) בנוסף על האמור בפסקה (1), יותר בכל תקופת הרבייה דיג בשיטת מערך חכות צף, רק מספינות בעלות רישיון דיג לשיטה זו, ורק במקום שבו עומק המים עולה על 40 מטרים.

להלן הנימוקים להחלטתי:

במהלך השנים האחרונות (החל משנת 2015), החל משרד החקלאות, בעיקר באמצעות אגף הדיג, להוביל מספר מהלכים משמעותיים, שתכליתם שינוי אופן פעילות הדיג בישראל, תוך שימת דגש גדול על המצב המחמיר של הידלדלות משאב הדגה בים התיכון (באזור ישראל ובכלל האגן). בין היתר נקבעו החל משנה זו, הגבלות דיג משמעותיות, כפי שהובאו לבסוף לכדי מדיניות קבועה, עת אושר תיקון נרחב לתקנות הדיג, אשר הוביל למעשה לשינוי המציאות בתחום הדיג והשמירה על משאב הדגה המתחדש, מאז קום המדינה (ועוד לפני כן).

¹ ע"ר 1937, תוס' 2, עמ' 86; ק"ת התשע"ז, עמ' 346.

במסגרת תשובות של המדינה לעתירות שונות, וכן במסגרת דיונים שונים שנערכו בוועדת הכלכלה של הכנסת במהלך אישור התיקון לתקנות הדיג בשנת 2016, התייחסנו לצורך בהגנה על הדגה באמצעות מספר דרכים, כפי שמקובל גם במדינות רבות השוכנות לחופי הים התיכון, ואשר קבעו מגבלות ודרכי התמודדות עם נושא זה.

אחת הדרכים המקובלות ואשר נחשבות לבעלות השפעה מהירה ומדתית, הינה הגבלה של פעילות הדיג בהתאם לשיטות השונות בתקופה העיקרית בה מתרבים דגי מטרה, המהווים עוגן הן מבחינת המשך השמירה והשגשוג של מיני דגים מסחריים וכן הגנה על מיני דגים בעלי חשיבות לבריאות המערכת האקולוגית גם אם אינם מהווים מטרה למסחר (כרישים, צבים ואחרים).

ראוי לציין כי בדומה למדינות אחרות, קביעת מגבלות הדיג השונות (כפי שמבטאות בתקנות הדיג, כתנאים ברישיונות הדיג, במדיניות מתן רישיונות שונים לפעילות דיג), נעשית תוך שימת דגש גם על ההיבט הציבורי הרחב, הכולל לצד שמירה משופרת המתכתבת עם המידע המדעי העדכני שנאסף בכל אזור ובאופן כללי, גם מתן אפשרות להמשך פעילות דיג רציפה ומותאמת סביבה. זאת, בכדי שהציבור הרחב יוכל ליהנות מהספקה רציפה ככל הניתן של דגים טריים הזמינים לחופי הים, ויכולים להגיע לשווקים באמצעות היציאה אל הים של הדייגים העוסקים בפעילות זו (בעיקר למטרת פרנסתם).

מתוך התייחסות למכלול השיקולים, וכחלק מראייה של צורך הדרגתי ומבוקר בהפעלת מכלול הכלים העומדים בידי הרגולטור והמשרד, אנו פועלים לאורך השנים האחרונות להובלת מציאות חדשה, המתבטאת בין היתר בקביעת מגבלות על דיג בעונת הרבייה העיקרית של מיני דגים מקומיים וחשובים, בדרך הדומה ולעתים אף מחמירה מאלו הנהוגות במדינות אחרות השוכנות לחופי הים התיכון (ראוי להדגיש במקרה זה את המורכבות הייחודית של מדינות באזור הלבנט – מזרח הים התיכון, המתמודדות עם מציאות של ריבוי מינים והשפעות בולטות של פלישת מינים מים סוף דרך תעלת סואץ).

בהמשך להסבר מעלה ובדומה למדינות נוספות, שמנו דגש מיוחד על הצורך בהגנה על מיני מטרה, שכל שנאסף אודותיהם מידע לאורך שנים רבות, ניכר כי הם נמצאים בסכנה ברמות שונות (הגם שחלקם אינם מוגדרים דווקא כמינים בסכנת הכחדה). לאור זאת ניתנות במסגרת מדיניות ההגנה על מיני דגים בעלי ערך חשוב במיוחד לשמירה על בריאות המערכת האקולוגית בים, כפי שמפורט בהמשך.

הדגים המשתייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) משמשים מיני מטרה בולטים לדיג בישראל. הם דגים טורפים מקומיים ובעלי חשיבות גדולה לבריאותה של המערכת הימית באזור הלבנט, כמו גם במדינות נוספות באגן הים התיכון. חשובה באופן מיוחד העובדה שהם משמשים לוויסות והתמודדות עם תופעת הפלישה והתבססות של מינים שפלשו לאזור דרך תעלת סואץ, כמו דגים ממשפחת הסיכניים הניזונים מאצות ופוגעים ביציבות המערכת האקולוגית. שמירה מיטבית על מיני הדקרים מהווה גם כלי חשוב בתחרות עם מינים פולשים בעייתיים במיוחד כדוגמת המין זהרון הדור שהולך ומתרבה באזורנו בשנים האחרונות ומהווה איום משמעותי על שגשוג מיני דגים רבים.

מיני הדגים מתת משפחת הדקרים מצויים בלחץ דיג משמעותי במזרח הים התיכון ובאופן ספציפי במים הריבוניים של ישראל וזאת בעיקר בשל ערכם המסחרי הגבוה. הדקרים פגיעים במיוחד

לפעילות דיג בעונת הרבייה שלהם בשל אסטרטגיית הרבייה המורכבת מקבוצות דגים בהן זכר גדול אחד ולצדו מספר נקבות (הרמון).
פגיעה בזכר הגדול בקבוצה כזו, תוביל ברב המקרים להפסקה מוחלטת של הרבייה העונתית, ודחיית ההטלה של מיליוני הביצים בשנה אחת לפחות.
בגלל מאפייניהם הביולוגיים – התקבצותם באתרים מוגדרים לצרכי רבייה, כמו גם מנגנון החלפת הזוויג מנקבה לזכר בגיל של מספר שנים, דקר הסלעים הוא המין המבוקש ביותר לדיג בעונת הרבייה, אך גם מינים נוספים מקרב תת המשפחה, כדוגמת דקר המכמורת (לוקוס לבן) ומינים נוספים החיים באגן הים התיכון ומהווים מיני מטרה בולטים.
מספר מדינות באגן הים התיכון, פועלות זה שנים לקביעת הגבלות דיג על דגים מתת משפחה זו, ובעיקר נכון הדבר לאיסור גורף של דיג בעונת הרבייה המרכזית (בין חודש ל-4 חודשים). בשל העובדה שדגים אלו, מתקבצים כאמור, לפעילות רבייה (המוכרת בין אנשי הדיג בשם "חתונות של דקרים"), קרבתם לאזורים סלעיים, ומבנה ההרמון המיוחד, נדרשת הגנה נרחבת ייחודית גם בהשוואה למינים אחרים המתרבים גם הם בעונת האביב.
בחלקים של הים התיכון תועדה ירידה של עד 95% מהאוכלוסייה וכן הפיכת אזורי הרבייה למטרות דיג אינטנסיבי. באופן שמרני ניתן להעריך כי נצפתה ירידה של 50% במספר דגי דקר הסלעים ברחבי הים התיכון בין השנים 1990-2010.

לסיכום

משקלול המידע הקיים בישראל וכן במדינות נוספות, הפועלות לשמירה על משאב הדגה גם באמצעות השבתת דיג בעונת הרבייה של מיני דגים חשובים, עולה כי יש חשיבות מכרעת ובולטת להגנה נרחבת על מיני הדגים מתת משפחת הדקרים, ולכן היתר שניתן מכוח תקנה 8א(1א) לתקנות הדיג, לאפשרות דיג בתקופת הרבייה, גם בתנאים השונים המגבילים, לא יחול כלל על דיג של מינים מתת משפחה זו, ולגביהם יהיה איסור דיג של 72 ימים.

בנוסף לתת משפחת הדקרים, מהטעמים השונים המפורטים לעיל, בעיקר בנוגע לחשיבות ההגנה על מינים טורפים מקומיים המתרבים בתקופת האביב, יש חשיבות גם להגנת על מיני דגים השייכים למשפחת המוסריים (*Sciaenidae*), הנידוגים בים התיכון לחופי ישראל ומהווים גם הם מיני מטרה מסחריים, שלשם שגשוגם יש לפעול באופן מבוקר וזהיר בכדי לשמור על אפשרות הרבייה שלהם והתפתחות של הדגיגים הצעירים, שיגדלו ויגיעו בעתיד גם לשלל הדיג.

ככדי להגן באופן מיטבי ולתקופה ממושכת (72 ימים), על אפשרות הרבייה של מיני דגים נוספים ועל הישרדותם של הדגיגים הצעירים, היתר הדיג בעונת הרבייה כפי שנקבע בהתאם לתקנה 8א(1א), יוגבל לדיג חופי בשיטות הנהוגות (רשתות עמידה ומערך חכות שוקע) **רק מעומק מים של 10 מטרים ומעלה** (הגנה על האזור הרדוד משמשת כלי אפקטיבי בצמצום הפגיעה במיני דגים נוספים המתרבים בתקופה הנקובה וכן על הדגיגים המתקבצים באזור המים הרדודים).

ההיתר לדוג בשיטת דיג של **רובה תת-ימי בצלילה חופשית**, מאפשר למי שעוסק בשיטת דיג זו, את האפשרות לבצע את פעילות הדיג באמצעות כניסה למים גם ישירות מהחוף (ולא באמצעות סירה

בלבד). העובדה ששיטה זו הינה סלקטיבית למדי, ומאפשרת מבט עין של הדייג עם הדג אותו בכוונתו לדוג, מאפשר להתיר את הפעילות גם בעומקים הרדודים. פעילות דייג זו, אינה מהווה הטרדה משמעותית לדגים הפעילים בקרבת הדייג הבודד שצולל גם בעומקים הרדודים מ-10 מטרים.

מבחינת נתוני השלל של הדגים בשיטות אלו בתקופת מתן ההיתר (שימוש ברשתות עמידה ובמערך חכות שוקע), עולה כי **מתן אפשרות לדייג, בהתאם לתנאים שפורטו, במהלך התקופה שבין 19 באפריל ועד 16 במאי, לא תפגע באופן משמעותי בדגים המתרבים בתקופה זו**. אי לכך מתן אפשרות לדייג בתקופה הנקובה לעיל ובכפוף למגבלות המנויות בגוף ההיתר, תאפשר מחד לציבור הדייגים להמשיך ולפעול באופן חלקי ומאידך, לשמירה משפורת ואחראית על רביית הדגים החשובים לשם שגשוג הדגה.

בנוסף לכך הותר דייג באמצעות רשת טבעת (דייג הקפה), המיועד לתפיסת דגים פלאגיים (הפעילים בים הפתוח), שאינם מהווים מיני מטרה משמעותיים מבחינת ההגנה עליהם בעונת הרבייה הנקובה. ברובם הם דגים שנודדים שלא מתרבים בתקופה זו. עם זאת, בשל הצורך לאפשר פעילות דייג זו, שייעודה כאמור דייג של מינים נודדים שאינם בהכרח מתרבים לחופינו, ללא פגיעה במיני המטרה עליהם אנו רוצים להגן, יתאפשר דייג זה בעומק מים הגדול מ-30 מטרים בלבד בתקופה שבין 19 באפריל ועד 16 במאי (שלאחריו יושבת הדייג כליל).

דייג באמצעות מערך חכות צף המבוצע בעומק הים (מעל 40 מטרים), אינו מהווה גורם המפריע לפעילות הרבייה של הדגים, מאחר ושיטה זו מכוונת לתפיסת דגים השוחים בגוף המים (בעיקר במים העליונים) וכאשר היא מתבצעת במרחק גדול מהחוף ובעומק הים, הרי שהיא מתבצעת רחוק ממרבית אזורי הרבייה והאימון של הדייגים הצעירים. בעומק כזה אין מגע עם דגים מתרבים. בנוסף, ההיתר לשיטה זו ניתן רק מספינות בעלות רישיון דייג לשיטה (להבדיל מבעלי רישיון אישי לשיטה), מה שמבטיח צמצום נוסף של היקף ההיתר (כ-15 כלי שיט מתוך סך של כ-400 כלי שיט בעלי רישיון הפועלים בים התיכון).

ניר פרוימן

פקיד הדייג הראשי

